
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

NĚKTERÉ OTÁZKY ŘÍZENÍ, ZASAZENÍ A ČINNOSTI PRŮZKUMNÝCH ODŘADŮ V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

Podplukovník Bohumil Berka

Úvod

Vojenská lest a důvtip, nová bojová technika, nové operační a taktické způsoby a důsledné utajení byly vždy základními prostředky k dosažení překvapení nepřítele, vnesení zmatku do jeho řad, narušení velení, podlomení morálky a usnadnění vítězství bojujícím vojskům.

Rozhodujícím činitelem pro význam momentu překvapení byly vždy taktické schopnosti a technické možnosti jeho využití. Význam překvapení vždy rostl, byly-li po ruce prostředky umožňující způsobit překvapenému nepříteli zdrcující, nenahraditelné ztráty.

Takovým prostředkem, který daleko předstihuje v ničivých možnostech všechny předcházející, staly se atomové a thermonukleární zbraně. S jejich objevením význam překvapení v systému vedení moderních operací a válek nebývale vzrostl. Věda dala do rukou válčících stran prostředek, kterým je možno dosáhnout nejrozsáhlejšího ničení v krátké době a vyřadit značné procento sil nepřítele dříve, než se z překvapení vzpamatuje.

Žádná z válčících stran však nemá a nebude mít atomových prostředků tolik, aby je mohla zbůhdarma vydávat.

Atomových zbraní bude používáno tam, tehdy a potud, kde, kdy a pokud bude zaručeno využití jejich ničivého účinku. Podkladem pro překvapivé, hospodárné a účinné využití atomových zbraní mohou být jen přesné a včasné zprávy o nepříteli.

Velitel nebo štáb, důmyslně organisující a nepřetržitě řídící aktivní průzkum, získává podklady k dosažení překvapení nepřítele, ale chrání se též před překvapením od něho. Čím více zpráv o nepříteli, jeho silách, uskupení, složení a zámyslech bude mít štáb při plánování operace k dispozici, tím přesněji, konkrétněji a pružněji bude připravena, tím méně bude překvapení v jejím průběhu pro nás a tím více pro nepřítele.

Opírá-li se příprava operace na obou stranách především o možnosti rychlého využití účinku atomových zbraní, jsou zprávy o rozmístění a zámyslu použití těchto zbraní nepřítelem a podklady pro použití vlastních atomových prostředků hlavními a nejdůležitějšími údaji pro plánování operací a bojového zabezpečení vojsk.

Charakteristickým znakem soudobého boje se stala jeho vysoká manévrovost. Tě podlehla nebo ještě podlehne i vžitá organizační struktura vojsk, počínaje útvary a konče operačními svazy.

Moderně organisované armády bez střeleckých sborů staly se svou organizační volností, pohyblivostí a úderností ideálním uskupením k provedení rychlých a překvapivých operací a manévrů v jejich průběhu.

Význam dostatku zpráv pro úspěch operace se však zavedením armády nového složení nikterak nezmenšil, nýbrž spíše zvětšil. V útočné i obranné

operaci musí být tyto armády organizovány tak, aby svými prostředky byly s to splnit uložený úkol — porazit nepřítele. Znalost jeho síly a složení je tak rozhodující i pro složení vlastních armád, co do počtu i druhu divisí a přidělených prostředků.

Přes to, že do složení armád nového typu vstoupila řada technických, moderních a výkonných prostředků průzkumu, zůstává jejím hlavním prostředkem k získávání zpráv voj sk ov ý p r ů z k u m.

Z mnohotvárné činnosti vojskového průzkumu věnují v následujících státech pozornost některým otázkám přípravy, řízení a činnosti průzkumných odřadů (PzO). Jednak proto, že jsou vzhledem k pohybovému rázu soudobé — nebo budoucí války — prvkem nejdůležitějším, jednak i proto, že při jejich vysílání a řízení dochází nejčastěji k závažným chybám.

Síla, složení a úkoly průzkumných odřadů

Průzkumné odřady jsou páteří pohyblivých průzkumných orgánů vojskového průzkumu polní armády.

Jádrem průzkumného odřadu vysílaného od svazků současného složení budou zpravidla hlavní síly průzkumného praporu. Ten je k plnění podobných úkolů předurčen, nejlépe připraven a materiálně i technicky vybaven. Podle potřeby může být zesilován ženisty, chemiky, malorážními protiletadlovými prostředky, po případě i tanky a pěchotou na obrněných transportérech.

Síla a složení průzkumného odřadu, šířka pásma a hloubka úkolu na sobě přímo závisí. Při jejich stanovení je však nutno vždy postupovat s největší opatrností.

Štáb připravující zasazení průzkumného odřadu musí vždy náležitě uvážit, jakou sílu a jaké prostředky do průzkumného odřadu zařadit. Průzkumný odřad musí mít dostatečnou údernou sílu ke splnění stanoveného úkolu, musí však být velmi pohyblivý a musí být zabezpečen takovými dopravními prostředky, které umožní rychlý postup i mimo komunikace a hladké zdolání terénních i umělých překážek. Každé auto, každá zbraň a každý voják, zařazený do průzkumného odřadu zbytečně, stává se zátěží na úkor pohyblivosti. Ne vždy splní úkol nejlépe PzO v síle praporu. Často menší průzkumný odřad splní úkoly lépe, rychleji a snáze než odřad vybavený všemožnými technickými prostředky, ale nepohyblivý a těžkopádný.

Otázka materiálního a technického zabezpečení průzkumného odřadu při činnosti v týlu nepřítele je svrchovaně závažná. Často může mít na několikadenní činnost v sestavě nepřítele bez spojení s vlastními vojsky podstatný vliv nedostatek PHM, střeliva, proviantu nebo prostředků k zabezpečení bojové techniky. Už z toho vyplývá, že čím techničtěji vybavený a čím větší je průzkumný odřad, tím větší budou i jeho odřady materiálního zabezpečení, tím méně bude pohyblivý a akceschopný.

Na vzdálenost průzkumného odřadu od vlastních vojsk a tím i na časový předstih, který mu dáváme pro získání zpráv, má přímý vliv situace, složení a vybavení průzkumného odřadu, jeho síla a objektivní možnosti vedení průzkumu v stanoveném pásmu (přehlednost, možnost skrytého pronikání atd.). U průzkumného odřadu v síle praporu nebude ve většině případů přesahovat 40 až 45 km. Slabší odřady nebo odřady méně pohyblivé budou zpravidla vysílány na vzdálenosti menší.

Ráz PzO závisí na terénu a na rázu vojsk, pro která průzkum vede, a konečně i na rázu nepřítele. Je pochopitelné, že před tanková a mechanizovaná vojska nevyšle štáb pěší PzO, právě tak, jako tankový nevyšle do neschůdného horského terénu.

Požadujeme-li, aby průzkumný odřad získal zprávy o nepříteli včas, to je s takovým časovým předstihem, který umožní veliteli provést účinná protipatření, nesmějí být jeho pozornost a síly rozptýlovány do šířky. Průzkumný odřad v síle praporu, pracující v pásmu širším než 8 až 12 km v terénních podmínkách střední Evropy, ztrácí možnost rychlého postupu vpřed a aktivního získávání zpráv bojem. Boj je hlavním způsobem získávání zpráv průzkumnými odřady.

Následky nesprávně určené šířky pásma průzkumného odřadu ukazuje příklad z Veliké vlastenecké války:

Motorisovanému průzkumnému odřadu jednoho svazku jihozápadního frontu bylo nařízeno provádět průzkum nepřítele ustupujícího pod úderý sovětských vojsk v pásmu širokém 30 až 40 km.

Průzkumné úkoly byly dány do hloubky více než 80 km.

Na počátku činnosti vysílal průzkumný odřad na jednotlivé důležité směry průzkumné hlídky (PzH) v síle obrněného auta, několika motocyklistů a 15 až 20 samopalníků na dalším autě. Úkolem průzkumných hlídek bylo prozkoumat osy postupu a jednotlivé objekty na určených směrech a na mezilehlých obranných čarách nepřítele. Zpravidla byly vysílány dvě až tři.

Zbývající část byla jádrem průzkumného odřadu, které postupovalo po pochodové ose zvolené přibližně ve středu pásma činnosti, a to vzájemným překračováním od jedné čáry k druhé. Tyto čáry vždy předem prozkoumaly průzkumné hlídky vyslané na směr postupu.

K přímému zajištění jádra odřadu byli vysíláni jednotliví motocyklisté na vzdálenost spojení zrakem. Velitel PzO byl v čele jádra sil. Osobně rozhodoval o nutnosti vyslat průzkumné hlídky a dával jim konkrétní úkoly pro průzkum do hloubky 15 až 25 km. Ve skutečnosti se však hlídky nevzdalovaly od jádra oddílu více než na vzdálenost 10 až 15 km. Po splnění úkolu se vracely k jádru průzkumného odřadu, podaly hlášení a podle situace buď dostaly další úkoly nebo se začlenily do jeho sestavy.

Přes všechna tato v podstatě správná opatření velitele odřadu nepodařilo se mu získat zprávy o ústupu hlavních sil nepřítele. Vzhledem k stanovené šířce pásma se musel omezit jen na pasivní způsoby získávání zpráv, pozorování, výslech místního obyvatelstva a na průzkum cest.

Aktivní způsoby průzkumu — léčky, přepady, boj, které měly být základem činnosti průzkumného odřadu, nebyly uplatněny ani jádrem odřadu, ani vyslanými průzkumnými hlídkami.

Průzkumný odřad úkol nesplnil.

Z tohoto příkladu je zřejmé, že lze-li zvětšit hloubku úkolů průzkumného odřadu, není tak možno bez omezení činit se šířkou jeho pásma.

Tam, kde s hlediska zpravodajského zájmu bude nutno propátrat pásmo širší, jeví se výhodnějším organisovat a vyslat raději dva i více, třeba i slabší průzkumné odřady nebo jejich činnost na bocích doplnit vysláním silnějších samostatných průzkumných hlídek.

Plánování a organizace součinnosti

Průzkumný odřad vyslaný do sestavy nepřítele plní řadu průzkumných úkolů jak k zabezpečení bojové činnosti svazku, od něhož byl vyslán, tak i ve prospěch sousedů a nadřízených.

Štáb armády nového složení, plánující průzkum v útočné operaci, řeší základní otázky zasažení průzkumných odřadů, t. j. čáru a směry zasažení a objekty v hloubce, kterých má být pro zdar operace dosaženo nebo ze kterých mají být získány zprávy.

Náčelník štábu armády uváží potřebu vyslání průzkumných odřadů s hlediska plnění armádních úkolů a podle potřeby vyřeší otázku jejich vzdušného zabezpečení a podpory. V nařízení pro průzkum uvádí:

- na kterých směrech a v jaké síle mají být PzO vyslány,
- čáry nebo objekty, kterých má být dosaženo nebo které mají být zajištěny v průběhu operace,
- pravděpodobnou délku činnosti v sestavě a týlu nepřítele,
- zda a kdy mají být průzkumné odřady staženy k vlastním vojskům před ukončením operace,
- způsob spojení průzkumného odřadu s letcem, vyžádání podpory a vzájemného předávání zpráv,
- hesla pro dobu činnosti průzkumného odřadu v týlu nepřítele,
- údaje pro součinnost s jinými průzkumnými skupinami nebo bojovými odřady operujícími v týlu nepřítele,
- podle potřeby místo průzkumných odřadů ve výchozím položení vojsk nebo v jejich sestavě za přesunu na výchozí čáru,
- čáru zasažení PzO a způsob součinnosti mezi odřady jednotlivých divísí, regulační čáry pro zjednání spojení a uspořádání sestavy,
- provozní údaje radiového spojení, rozhodne-li se organisovat armádní radiovou síť předsunutých a průzkumných odřadů,
- další údaje podle potřeby.

Jak zřejmo, po vypuštění stupně armádních sborů se povinnosti štábu armády k průzkumným odřadům podstatně rozšiřují. Štáb armády nového složení musí koordinovat a usměrňovat na základě znalosti plánu operace vyslání průzkumných odřadů i jejich činnost v sestavě nepřítele.

V jednotlivých případech, kdy je průzkumný odřad vyslán k plnění zvlášť důležitých úkolů, přistoupí štáb armády nového složení k osobnímu řízení jeho příprav, zasažení a někdy i velení v týlu nepřítele důstojníky vojskového průzkumu. Zpravidla nebude štáb armády usměrňovat tímto způsobem více než 1 až 2 PzO podřízených svazků — a to nejspíše k zabezpečení odkrytého boku útočného uskupení armády a k získání zpráv o operačních zálohách nepřítele na směru hlavního úderu.

Zkrácená doba přípravy útočné operace nutí štáb armády přistupovat k novým formám plánování. Přitom je třeba vycházet ze zásady, že sebesto- lépe naplánovaná operace nebude dovedena k úspěšnému konci, nebudou-li vojska mít dost času k její přípravě. Doba přípravy operace je nutno zkracovat ve štábech, nikoli v přípravě vojsk. Podstatně usnadní práci ve štábech zpracování jednoduché a přehledné grafické dokumentace.

V některých případech může být výhodné, přistoupí-li štáb armády k metodě společného plánování s podřízenými svazky. Při plánování průzkumu se tato metoda jeví zvlášť výhodnou.

Při povolání podřízených náčelníků průzkumu k společnému plánování do štábu armády je ovšem třeba mít na zřeteli celkový časový plán přípravy operace, aby jejich odvoláním nedošlo k narušení příprav na stupni svazků.

Doba společného plánování musí být minimální. Proto náčelník štábu armády, povolující provedení společného plánování, překontroluje před povoláním podřízených náčelníků, zda a jak byly ve štábu armády provedeny potřebné přípravy, a stanoví přesně, které otázky mají být společným plánováním vyřešeny.

V každém případě společné plánování, je-li dobře připraveno a provedeno ve vhodný okamžik, zkrátí dobu přípravy operace, dokumenty jsou konkrétnější a úkoly jsou podřízenými lépe pochopeny. Hlavní výhodou je ovšem předstih, který získají v plánování podřízené svazky tím, že znají v hrubých rysech své úkoly ještě před vydáním příslušných nařízení armády.

Štáby divisí provedou pak detailní plánování činnosti a zasazení průzkumných odřadů, zpravidla již v součinnosti s jejich určenými veliteli. Rozkaz veliteli průzkumného odřadu vydává osobně velitel nebo náčelník štábu divise. Na základě tohoto rozkazu zpracuje velitel PzO vlastní plán činnosti PzO a předkládá jej veliteli nebo náčelníkovi štábu divise ke schválení.

Důležitou součástí příprav PzO pro splnění stanovených úkolů je organizace součinnosti. Bývá však nejčastěji opomíjena nebo prováděna povrchně. Organizuje se vně průzkumného odřadu a uvnitř něho.

Zásadní otázky součinnosti průzkumného odřadu řeší příslušní velitelé při organizaci součinnosti v terénu, zpravidla velitelé divisí pro PzO divisí prvního sledu, velitel armády v hrubých rysech pro PzO divisí druhých sledů.

Při organizaci součinnosti má být vyřešeno

- místo průzkumného odřadu v sestavě vojsk do zahájení útoku, doba a způsob jeho zaujetí. Umístění PzO musí odpovídat plánu jeho zasazení, t. j. musí být umístěn nebo postupovat za těmi jednotkami, které budou zasazeny před ním a před těmi jednotkami, které budou zasazeny po něm. Zvláště pečlivě musí být tato otázka vyřešena, je-li útok plánován bez zastávky ve výchozím položení;
- místo, osa a způsob postupu pohyblivých pozorovacích stanovišť a průzkumných hlídek, vysílaných od PzO do sestavy čelních sledů a předně před zasazením jádra PzO;
- způsob palebného zabezpečení a vytvoření podmínek pro průchod PzO sestavou prvních sledů, které komunikace a na jakou dobu mají být pro PzO uvolněny;
- osa postupu jádra PzO a bočních průzkumných hlídek, hlavní objekty průzkumu a kdy a jak jich má být dosaženo;
- způsob spolupráce s jinými odřady a jednotkami pracujícími v sestavě nebo v týlu nepřitele;
- činnost PzO při střetnutí s přiváděnými nepřátelskými zálohami a na jednotlivých obranných postaveních v hloubce nepřátelské sestavy;
- organizace přísunu a odsunu k průzkumnému odřadu a jeho materiálně technického zabezpečení;
- kdy, kde a jakým způsobem se PzO včlení do sestavy vlastních vojsk;

- doba a způsob podání hlášení o výsledcích průzkumu nebo objekty, z nichž má být hlášení podáno;
- další otázky podle konkrétní potřeby.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat činnosti průzkumného odřadu při zjištění odpalovacích základen prostředků atomového napadení. Je mnoho průzkumníků, kteří se vyhýbají otázce: ničit nebo neničit? Mám za to, že by žádný velitel nepoděkoval veliteli průzkumného odřadu za to, že mu podal přesné hlášení o umístění odpalovací základny prostředků atomového napadení, když by již tyto dopadly na hlavy jeho vojsk. Tam, kde je zřejmé nebezpečí v prodlení a nejsou po ruce jiné prostředky, mělo by být povinností průzkumného odřadu zničit prostředky atomového napadení, i kdyby se obětoval.

Součinnost se organizuje pro dvě, tři varianty podle možných situací při zasazení a v průběhu činnosti PzO. Je-li organizován nácvik velitelů a štábů před bojem na mapě nebo na plastickém stole, je povinností náčelníka štábu zajistit při něm účast velitele průzkumného odřadu a probrání příslušných otázek.

Součinnost uvnitř průzkumného odřadu řeší jeho velitel za přítomnosti náčelníka průzkumu divise.

Zasazení průzkumných odřadů

Průzkumný odřad je charakteristickým orgánem vojskového průzkumu v pohybových fázích boje, v rozmachu operace a při vyjití do operační hloubky. Není určen k průzkumu nepřítele, s nímž jsou vojska v dotyku.

Předpis pro vojskový průzkum — Zprav-I-2 — z r. 1956 o tom říká:

»K průzkumu nepřítele, s kterým není zjedнан přímý dotyk, vysílají si útvary a svazky průzkumné odřady« (z čl. 265).

Je tedy PzO předurčen k plnění úkolů tam, kde souvislá fronta byla rozražena, hlavní síly nepřítele byly zničeny nebo zahájily ústup. V takových fázích útočného boje nejlépe využije svých vlastností k předejití ustupujících jednotek a jejich napadení z léčky nebo nájezdem s boku k získání zajatců a dokumentů. Jeho hlavním úkolem je zjistit směry ústupu hlavních sil poraženého nepřítele a pak sílu, složení a pravděpodobný zámysl přiváděných záloh.

K takové situaci dojde za útoku zpravidla po prolomení taktické hloubky obrany nebo alespoň jejího hlavního pásma.

Nová metoda útočné operace vedené armádou nového složení bez zastávky ve výchozím položení při využití mohutného účinku hromadně zasazených atomových prostředků k vytvoření mezery v takticky organizované obraně nepřítele přináší však s sebou také nové metody zasazení průzkumných odřadů.

Tam, kde většina bojových prostředků a živé síly nepřítele byla zničena nebo alespoň na delší dobu umlčena účinkem soustředěného použití atomových zbraní, získávají vlastní vojska volnost manévru k rychlému rozvíjení útoku do hloubky.

Je jistě výhodné využít této volnosti také průzkumným odřadem, předejít čelní sledy útočící pěchoty a tanků již v taktické hloubce, zabezpečit je zprávami o situaci sborových záloh nepřítele, o hodnotě obsazení jejich

obránného postavení a o nejvýhodnějších směrech k proniknutí do operační hloubky.

Zasazení průzkumného odřadu již v boji o hlavní pásmo obrany nebo dokonce již na jeho přední okraj je však vždy spojeno s nebezpečím, že se mu nepodaří projít. Tato možnost vystupuje zejména, uvážíme-li možnosti moderní, americkými veliteli oblíbené taktiky mobilní obrany.

Časový předstih, který bývá uváděn jako hlavní důvod pro tento způsob zasazení, ztrácí totiž PzO často tím, že musí překonávat husté zátarasy a závaly, vzniklé výbuchem atomových pum mezi postaveními hlavního pásma obrany nebo na vybudovaném a často obsazeném postavení divisních záloh nepřítele. Překonání souvisle obsazeného postavení nebude zpravidla v silách PzO. Průzkumný odřad je pak při hledání mezery dostihován čelními sledy pěchoty a tanků, ztrácí volnost manévru, uvízne v jejich sestavě a jen těžko se dostává znovu kupředu.

Typickou ukázkou po této stránce může být neúspěch průzkumného odřadu střelecké divise při cvičení s vojsky ve VVP.

Velitel divise, v souhlase s názorem starších náčelníků, rozhodl se zasadit průzkumný odřad po prolomení prvního obranného postavení nepřítele k využití atomového úderu vedeného na 2. a 3. postavení. Zasazení průzkumného odřadu bylo důkladně připraveno, součinnost zjednána do všech podrobností.

Po zahájení atomové a dělostřelecké přípravy vyrazil průzkumný odřad umístěný ve výchozím položení poblíž osy zasazení, na osu a s koncem dělostřelecké přípravy dostihl čelní sledy pěchoty a tanků při jejich vyražení na zteč.

Předsunutě pozorovací stanoviště postupující v sestavě pěchoty a udržující s jádrem PzO radiové spojení předávalo veliteli odřadu průběžné zprávy o postupu pěchoty a tanků. Ještě v boji o třetí zákop vyrazil velitel PzO s jádrem sil a přesně na stanovené čáře zasazení prošel bez zastávky sestavou čelních sledů za jejich plné palebné podpory. Součinnost byla vzorně organisována a provedena.

Předsunutě pohyblivé pozorovací stanoviště převzalo mezitím úkol průzkumné hlídky a pronikalo k druhému obrannému postavení. V patách za ním jádro průzkumného odřadu.

Průzkumná hlídka překonala hladce vzdálenost mezi 1. a 2. obranným postavením a vešla do druhého obranného postavení. Osa postupu PzO byla v těch místech po obou stranách vroubena lesem v délce asi 900 až 1000 m. Vlevo močál s porostem, vpravo neschůdná stráž s vysokým lesem (viz obr. 1).

Asi 300 m po vniknutí do lesa byla průzkumná hlídka nastřelena. Využívajíc převahy palebné síly po krátkém boji smetla slabý odpor nepřítele a postupovala dále po ose. Vzdálenost mezi PzO a hlídkou již předtím malá se však tímto zpožděním hlídky zmenšila na necelých 300 m.

Po dalších 200 m postupu narazila průzkumná hlídka na novou překážku, tentokrát bráněný zátaras. Velitel hlídky podal osobně zprávu o zátarasu veliteli PzO, který mezitím na čele jádra PzO již hlídku dostihl.

K návratu a obejití lesa, byť cestou daleko neschůdnější, bylo pozdě. Za průzkumným odřadem se již valily tanky předsunutého odřadu a za nimi pěchota a tanky pluku prvního sledu. Velitel předsunutého odřadu,

uvědoměný o zátarasu na ose, rozhodl se pro objížďku podle druhé varianty svého zasazení.

Velitel PzO již na vybranou neměl. Zpátky nebylo možno, osa byla ucpána tanky předsunutého odřadu. Obejít překážku vpravo ani vlevo pro neschůdnost terénu rovněž ne.

Krátkým bojem zmocnili se sesedlí průzkumníci zátarasu. Ženíjní hlídka, začleněná do sestavy PzO, provedla jeho průzkum. Zátaras byl zajištěn chemickými a výbušnými nástrahami.

Průzkumníci postupující zatím pěšky po ose hlásili veliteli další zátaras necelých 200 m před koncem lesa.

Velitel odřadu jednal rychle. Rozhodl se vyslat k plnění úkolu alespoň motocyklový sled. Motocykly přenesli průzkumníci rozbahněným porostem vlevo od pochodové osy na ramenou, ženijní a chemická hlídka odstraňovaly nástrahy v zátarasu. Během necelé hodiny mohlo jádro sil PzO zahájit další postup.

Bylo však již pozdě. Předsunutý odřad již vedl boj k doprolomení hlavního pásma obrany a také čelní sledy pěchoty a tanků, postupující na jiných směrech již průzkumný odřad předstihly.

Přes pečlivou přípravu průzkumný odřad na cvičení úkol nesplnil. Uvázl v sestavě vojsk a do konce cvičení se dopředu, kde bylo jeho místo, nedostal. Jeho úkol převzal motocyklový sled a samostatná průzkumná hlídka vyslaná na rozkaz velitele divise od předsunutého odřadu.

I když se velitel PzO dopustil závažné chyby — vnikl s jádrem PzO do lesa, aniž měl zprávy o jeho průchodnosti — je tento příklad dostatečnou ukázkou, jaká nebezpečí s sebou zasazení PzO již v boji o hlavní pásmo obrany přináší.

Je-li v systému hlavního pásma obrany nebo vůbec v taktické hloubce nepřítele nebroditelný vodní tok, je tento způsob zasazení PzO ještě problematictější.

Průzkumný odřad musí být pro své plnění úkolů jednotkou malou, dostatečně pohyblivou, ale také dostatečně palebně vybavenou.

Požadovanou palebnou silou a úderností vytváří tankové jádro PzO, bez něhož má PzO v soudobých podmínkách jen malou naději na úspěch.

Bude proto, půjde-li o vodní tok v taktické hloubce, výhodnější zasadit PzO až z vytvořeného předmostí. Pro tento případ se PzO umístí ve výchozí sestavě nikoli před odřad k zabezpečení pohybu (OZP), nýbrž za něj. Průzkum nepřítele na bližším břehu vodního toku plně zastanou samostatné průzkumné hlídky nebo i průzkumné skupiny vyslané do sestavy nepřítele předem.

Zasazení průzkumného odřadu v průběhu boje o hlavní pásmo obrany nelze ovšem proto zcela vyloučit. Je však třeba učinit rozhodnutí a připravit PzO k zasazení tak, aby nemohlo dojít ke ztrátě jeho tempa.

V takovém případě je nutné plánovat zasazení průzkumného odřadu ve dvou nebo několika variantách:

1. k využití atomového úderu a rychlému odpoutání od vojsk, je-li nepřítel atomovým úderem zdecimován a neobsadil nejbližší z připravených postavení svými zálghami nebo, je-li v něm dostatečná mezera,
2. po prolomení tohoto postavení, bylo-li obsazeno nepřítelem souvisle a není naděje na rychlé proniknutí PzO.

Přijatým variantám zasazení musí odpovídat i sestava PzO. Rozhodnutí pro tu nebo onu variantu padne až v průběhu boje, kdy na změny sestavy nebude času, a proto musí být PzO již předem uspořádán tak, aby mohl úkol plnit podle obou variant.

Jedním ze způsobů, kterým je možno tuto otázku řešit, je z a s a z e n í P z O p o č á s t e c h (obr. 2).

Ve výchozím položení rozvine PzO na předním okraji 1 až 3, zpravidla však 2 pozorovací stanoviště. Při útoku bez zastávky ve výchozím položení předsune předem tato pozorovací stanoviště tak, aby mohla pozorovat nepřátelské obrané postavení a výsledky atomové, dělostřelecké a letecké přípravy. Obsazení stanovišť může být: jeden až dva motocykly a jeden obrněný transportér se samopalníky nebo motocykly a obrněné auto.

Jádro sil průzkumného odřadu je v této době soustředěno dále od předního okraje v prostoru umožňujícím jeho dokonalé maskování a zejména rychlý výjezd na osu. Vzdálenost tohoto prostoru od předního okraje bude záviset na celkovém plánu zahájení útoku, na terénu, na jeho pokrytosti, nasycenosti prostoru jinými jednotkami, na délce dělostřelecké přípravy a podobně.

V průběhu dělostřelecké přípravy zaujme jádro PzO výchozí položení, a to co nejbližší k čelním sledům, avšak tak, aby bylo bezpečně kryto před přímou palbou a pozorováním z pozemních pozorovatelů nepřítele. Na rozdíl od obvyklé sestavy bude v čele jádra zpravidla postupovat tanková četa, na zadu zbytek tankové roty průzkumného praporu. Při útoku bez zastávky ve výchozím položení je možno zasazení a sestavu řešit obdobně.

Po vyražení pěchoty a tanků plní předsunutá pozorovací stanoviště úkol za postupu jako pohyblivá pozorovací stanoviště. Radiem přetvářejí přesné zprávy veliteli PzO. K využití atomového úderu nebo za boje o postavení plukovních záloh vyrazí pak před sestavu pěchoty a tanků a plní v podstatě úkoly průzkumných hlídek na předem určených směrech.

Je-li útok prováděn bez zastávky ve výchozím položení, mohou hlídky vyrazit již po ovládnutí předního okraje nepřátelské obrany.

Hlavním úkolem hlídek je rychle proniknout k postavení nepřítele a na stanovených směrech zjistit, zda a jakou silou v kterých úsecích je to postavení obsazeno, po případě vyhledat v něm mezeru. Jakmile jedna z průzkumných hlídek zjistí dostatečně širokou mezeru v nepřátelském postavení, vyrazí do ní PzO k plnění svého úkolu.

Zjistí-li hlídky, že postavení nepřítele je souvisle obsazeno, vyčká jádro PzO prolomení tohoto postavení čelními sledy a teprve pak vyrazí k plnění svého dalšího úkolu.

Obdobným způsobem je výhodné zasazovat také průzkumné odřady divísi zasazovaných z chodu k průlomu pásem nebo postavení v hloubce nepřátelské obrany. Z čáry zasazení divíse nebo ještě předtím vyše PzO průzkumné hlídky, které provedou průzkum obranného postavení nepřítele. Podle situace se pak velitel divíse rozhodne pro zasazení PzO z chodu nebo až po průlomu postavení. Ani v tomto případě se PzH nevzdálí od jádra PzO více, než stanoví předpisy a řády.

Způsob zasazení PzO po částech není nijakou novinkou, byl spíše zapomenut. Vojskovaja rozvedka čís. 6/1944 ho uvádí jako jeden z možných způsobů.

Konečně otázka zasazení PzO již v boji o hlavní pásmo obrany je specifickou otázkou použití atomových zbraní. Před jejich objevením bylo pravdivé, že se PzO zasazovaly až po průlomu HPO. Je proto nutno zasazení PzO v průběhu boje o hlavní pásmo obrany považovat do jisté míry za zvláštnost podmíněnou zvláštností situace.

Spojení s průzkumným odřadem

Zprávy o nepříteli nestačí jen získat, ale také včas a spolehlivě dodat velitelům a štábům, aby mohla být provedena příslušná opatření.

Organisace dodávání a vyhodnocování zpráv průzkumu je rovnocenná jejich získávání.

V mnoha cvičeních s vojsky, prováděných v naší armádě, nesplnil průzkum své úkoly proto, že nebyl vybaven dostatečně výkonnými a spolehlivými pojítky.

Štáb vysílající průzkumný odřad musí náležitě uvážit, na jakou vzdálenost se tento odřad vzdálí od vlastních vojsk, vzít v úvahu terén a podle toho jej vybavit pojítky.

Zprávy předává průzkumný odřad kódovaně. Jednoduché tabulky kódů, umožňující předání i několikavětové zprávy jediným heslem, zpracovává zpravidla štáb armády pro každý případ zvlášť. Dobře zpracovaná tabulka, obsahující předvídaná hlášení, umožní předání zprávy v nejkratší době a tím snižuje možnost zaměření radiové stanice PzO nepřítelem.

Mapy pro průzkumný odřad nesmějí být kódovány stejným systémem jako mapy ostatních vojsk. Zpravidla se použije označení jednotlivých os a úseků na nich krycími jmény nebo ciferným kódem. Obdobně mohou být kódovány jednotlivé objekty průzkumu.

S průzkumnými hlídkami udržuje PzO radiové spojení otevřenou řečí nebo využitím t. zv. kódů pro paměť.

Jednotnou tabulku kódů pro spojení uvnitř PzO a se štábem nelze připustit pro nebezpečí, že se PzH může dostat do rukou nepříteli. Tím by nepřítel získal dokument umožňující mu v širokém měřítku podávat falešné zprávy a mást vlastní vojska.

Proto také se k řídicí stanici ve štábu a k radiové stanici PzO zařazují radisté, kteří vzájemně dobře znají svůj provozní styl, a určuje se několik hesel k přezkoušení protistanice. Hesla si musí radista i velitel zapamatovat. Ověřují se jimi zejména ty zprávy, které neodpovídají celkovému vývoji a stavu situace a rozkazy odporující předvídanému plánu.

Naopak zkušený radista-průzkumník zařazený v průzkumném odřadu a ovládající dobře řeč nepřítel může dosáhnout toho, k čemu by jinak bylo třeba i několika praporů. Několik dobře volených klamných zpráv vyslaných v radiových sítích nepřítel může podstatně podlomit jeho bojeschopnost a způsobit zmatek.

Stejně musí být předmětem úvah zpravodajského zájmu na všech stupních také otázka rušení provozu na nepřátelských radiových sítích. Vždyť i prosté foukání do mikrofону, na př. při předávání kódů nebo souřadnic dělostřeleckých paleb, stačí k tomu, aby rozkazy nebyly předány buď vůbec, nebo tak, že úkoly jimi nařízené budou předány pozdě.

Nejllepší možností odposlechu a rušení má radiová stanice pracující v PzO v sestavě nebo týlu nepřítel.

Naopak z vlastní strany při organisaci spojení s průzkumným odřadem je třeba provést zajištění proti nepřátelskému rušení vydáním několika záložních frekvencí a hesel pro přechod na ně nebo stanovením, kolik zpráv na které má být předáno.

Závěr

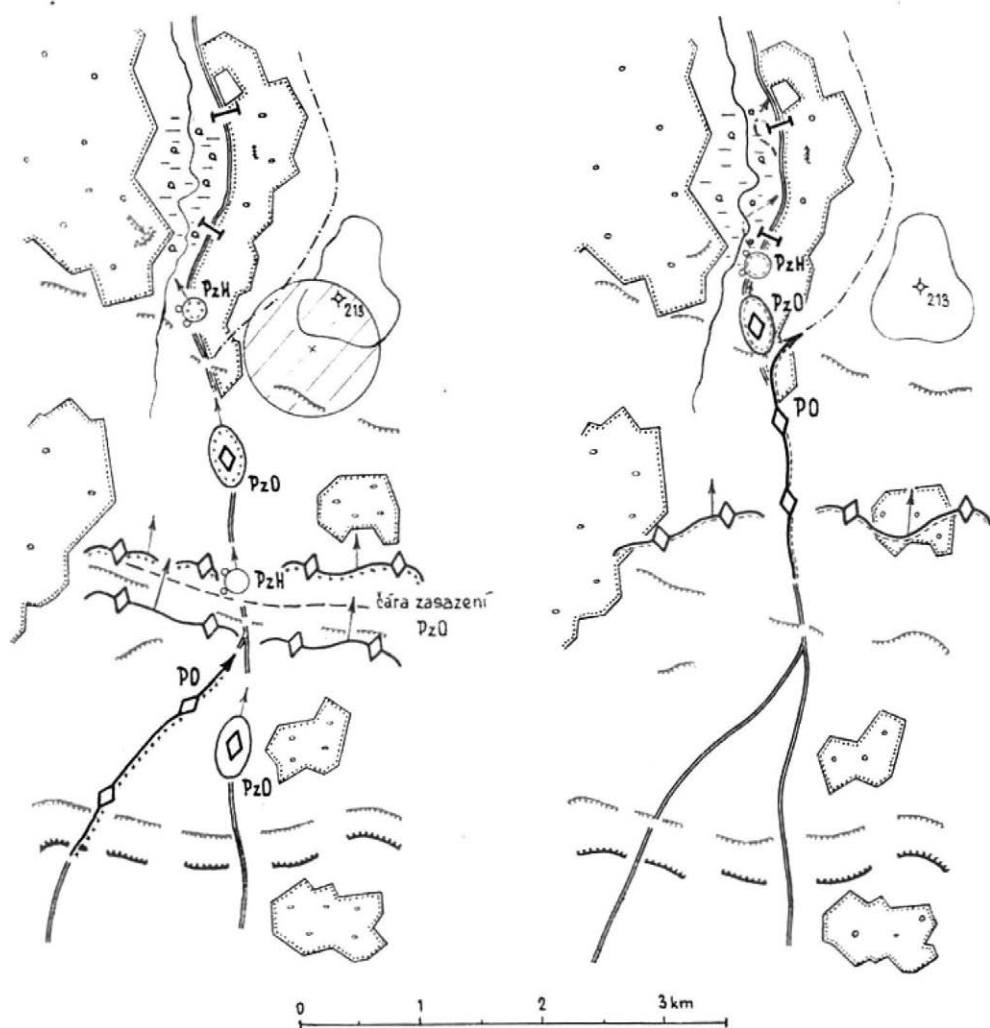
Všestranně připravit průzkumný odřad pro činnost v týlu nepřítele není otázkou jedné úvahy nebo úvahy několika minut.

Jen pečlivě připravená a hluboce promyšlená činnost průzkumného odřadu, dokonale materiálně zabezpečená a po všech stránkách sladěná je zárukou úspěšného splnění jeho úkolů.

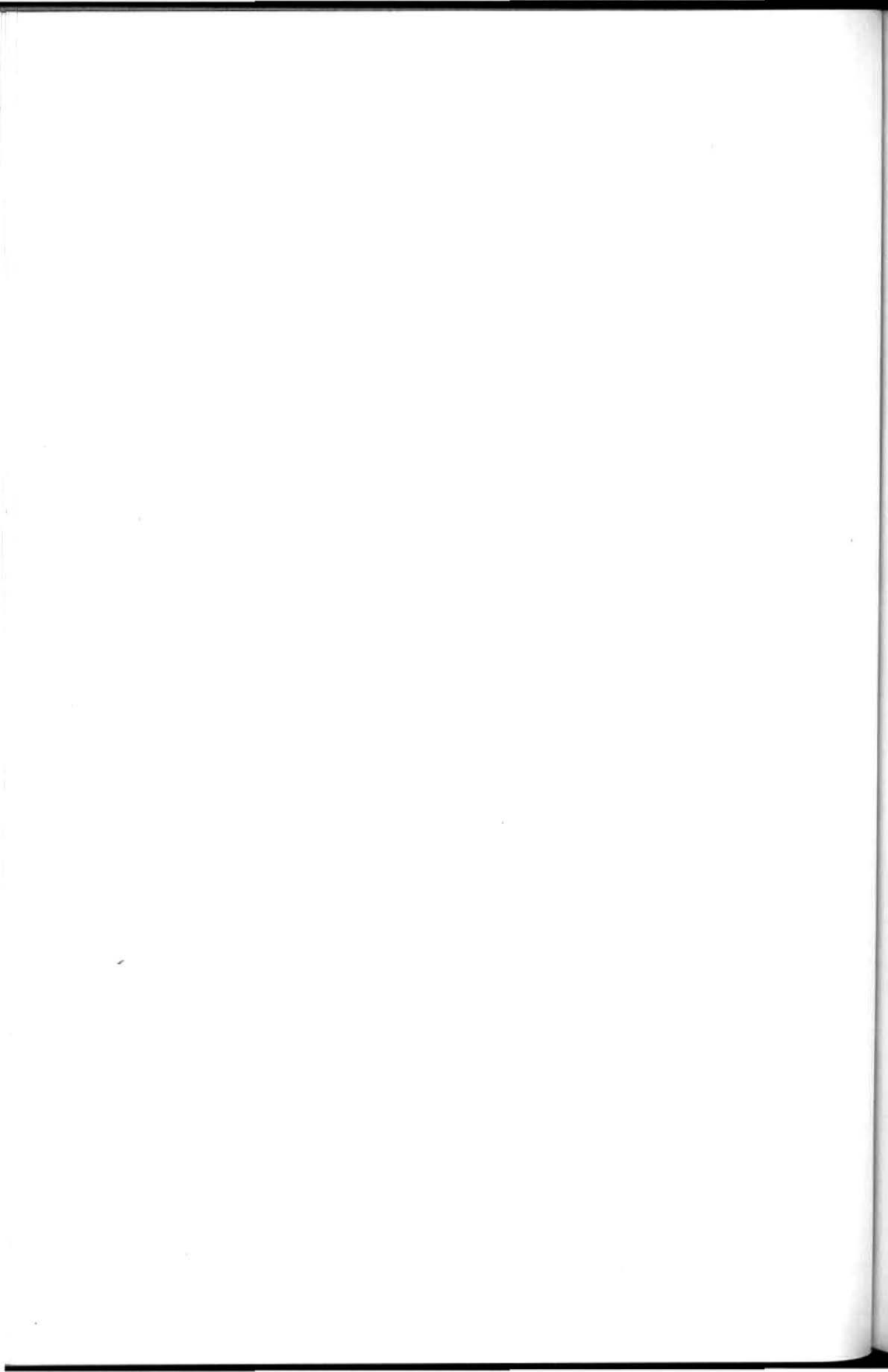
Rozmanitost způsobů získávání zpráv, zahrnující v sobě všechny formy a způsoby získávání zpráv vojenským průzkumem, dovednost a rychlost manévru, rozhodnost a odvážnost až drzost průzkumného odřadu a důkladné materiální zabezpečení — to vše jsou podmínky jeho úspěšného použití.

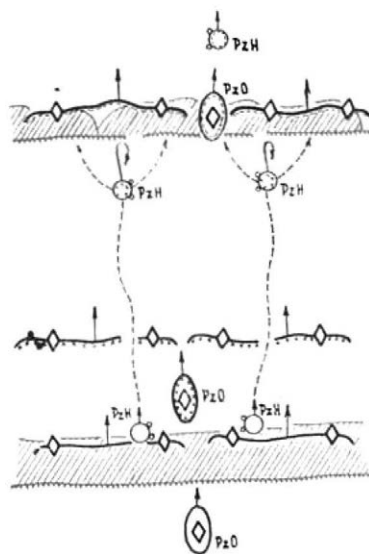
Jen důkladná znalost všech potřeb a podmínek činnosti průzkumného odřadu nejen náčelníkem průzkumu, ale i náčelníky štábů a veliteli jsou klíčem k úplnému využití možností, které odřad operující v týlu nepřítele pro bojující jednotky a štáby má.

Tam, kde velitel a náčelník štábu cítí plnou odpovědnost k vojskům, kde je skutečně snahou vést boj s nejmenšími ztrátami, nebudou otázky průzkumu a v tom i otázky průzkumného odřadu nikdy přehlédnuty nebo podceňovány.

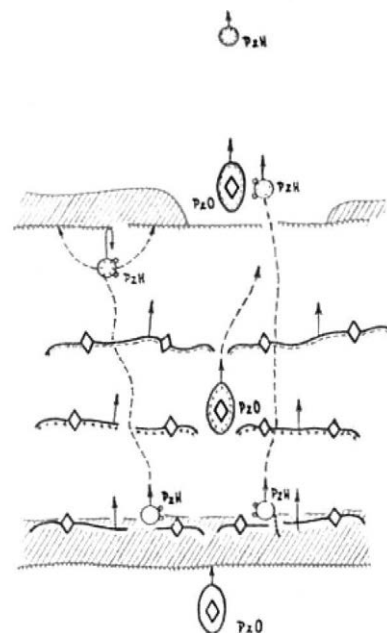

Obr. 1. K příkladu zasazení PzO v boji o hlavní pásmo obrany

a) Je-li nepřátelské postavení souvisle obsazeno

b) Je-li v nepřátelském postavení mezera

Obr. 2. Schéma zasazení průzkumného odřadu po částech